

TAMMISEMINAARI 2010

HENKILÖSTÖTYÖPAJA

Johdattelijana Wellamo-opiston suunnittelijaopettaja ja OAJ:n vapaan sivistystyön palkkasihteerini Merja Kittelä

Henkilöstötyöpajassa oli rehtoreita, päätoimisia opettajia ja tuntiopettajia. Alustuksessa oli esillä tutkimustuloksia uudesta vapaan sivistystyön arviointiselvityksestä ja kansalaisopiston henkilökunnan palkoista verrattuna muiden oppilaitosten palkkoihin.

Merja Kittelä:

Kansalaisopistoja yhdistettäessä ajatuksena on tehokkaampi ja edullisempi toiminta, kilpailukyvyyn säilyttäminen ja perinteisten kansalaisopiston palveluiden takaaminen asukkaille. Käytännössä pitää tuottaa palveluita korkeintaan entisillä resursseilla. Kansalaisopistojen suurena haasteena on pärjätä ja jatkuvasti uudistua kilpailtaessa asukkaiden vapaa-ajan käytöstä. Henkilöstön motivaatiolla ja työhyvinvoinnilla on merkittävä rooli opiston menestymisessä.

Henkilöstön työehdot puhuttavat kaikkia viimeistään silloin, kun kansalaisopistoja yhdistetään. OAJ:n vapaan sivistystyön palkkasihteerinä minulle on tullut kyselyitä paikkakuntien päaluottamusmiehiltä, rehtoreilta ja opettajilta. Kaikilla on samoja kysymyksiä:

- Mitkä ovat kriteerit, jolloin työn ajankäytön ja asialaajuuden vuoksi päätoimisen opettajan nimike tulee muuttua suunnittelijaopettajaksi?
- Kuinka paljon pitää olla opetushuojennusta, kun vastuualue kasvaa maantieteellisesti, opetuksen suunnitteluvastuu lisääntyy tai tuntiopettajien määrä kasvaa?
- Yksityisissä opistoissa ei tunneta suunnittelijaopettajaa, joten neuvota kysytään sopivasta palkankorotuksesta ja opetushuojennuksista.
- Yhdistyvissä opistoissa kasvaa rehtoreiden vastuualue ja työmäärä. Koska he ovat jo kokonaistyöajassa, voi korottaa vain palkkaa, mutta millä kriteereillä?

Muilla opetusaloilla, varsinkin perusopetuksessa, työn tekemisen ehdot ja lisätehtävät ovat tarkasti määriteltä ja hinnoiteltu. Kansalaisopistoyöhön liittyvät vaatimukset ja odotukset ovat muuttuneet, eikä palkanmaksun perusteena oleva työaika riitä niitä täyttämään.

Tuntiopettajat ovat opiston näkyvin osa suhteessa opiskelijoihin. Opettajien saatavuus joillakin alueilla on heikentynyt, ja heikkenee edelleen. Nyt opistoissa on vielä päteviä tuntiopettajia, jotka eivät ole saaneet vakituista opetustyötä ja siksi ovat toimineet tuntiopettajina jopa yli 30 vuotta. Joillakin opettajilla syy voi olla se, että ohella on muuta ansiotoimintaa. Tulevaisuudessa sitoutuminen tulee olemaan heikompaa. Harva nuori suunnittelee koko työuraansa sen varaan, että on puoli vuotta työssä ja toisen puolen työttömänä. Varsinkaan, kun määräaikaisen työsopimuksen jälkeen et voi koskaan olla varma työn jatkosta.

Kansalaisopiston työnkuvat ovat yli 30 vuotta vanhoja, eivätkä vastaa siihen tarpeeseen, joka laajenevissa opistoissa on. 2000-luvulla otettiin kunnallisessa virka- ja työehtosopimuksessa käyttöön suunnittelijaopettajan nimike, joka korjaa tilannetta. Yksityisten oppilaitosten sopimuksista tämä mahdollisuus puuttuu.

Pajakeskustelu

Keskustelu oli vilkasta ja aika meni erilaisiin näkökulmiin vallitsevasta tilanteesta. Keskustelusta ei tehty tarkkaa muistiota. Pajassa ei edetty miettimään tulevaisuutta ja optimaalisia työsuhteen ehtoja opiston menestyksen ja henkilökunnan hyvinvoinnin kannalta. Nämä ovat läheisesti toisiinsa liittyviä asioita, usein syy- ja seuraussuhteita.

Kohdennettuja kommentteja:

”Suunnittelijaopettajan työaika on plussaa opistolle. Kyllä se tuo rahaa takaisinpäin viiveellä.”

”Työstä on sovittava etukäteen miten ja milloin se tehdään. Työ on organisoitava ja ajoitettava koko työvuodelle. Opettaja ei voi ihan vapaasti päättää muusta työvelvollisuudesta.”

”Virallinen työaika on riitettävä. Ei voi velvoittaa työhön sen lisäksi.”

”Rehtorin työ määrä on itse aiheutettu. Ei tarvitse haalia itselleen liikaa töitä.”

”Kansalaisopiston palkkojen jälkeenjääneisyys johtuu siitä, että peruskoulussa on suurempi henkinen kuormittavuus.”

Merja Kittelä:Loppupäätelmä

Tätä keskustelua tulee jatkaa mahdollisimman laajalla pohjalla. Kaikkien näkökulmat tulee saada esiin ja luoda ”ihannetilanne-mallit”, joita kohti voi pyrkiä. Rattaat rahisevat ja pyörät pyörivät hitaasti, mutta osoite tulisi olla selvillä niillä, jotka kansalaisopiston ääntä käyttävät.

Aika loppui alkuunsa, ja jäi vielä esittämättä pohjaesitys kokonaistyöajasta ja tuntiopettajasopimuksesta...